

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 17. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Vitālija Leškova
(*Vitaly Leshkov*) (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas
ierosināšanu (pieteikums Nr. 123/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu un 126. panta
3.¹ daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme)
91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un otrajam teikumam, kā arī
attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža;

1.2. atzīt Kriminālprocesa likuma 125. panta trešo daļu par neatbilstošu
Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam un otrajam
teikumam, kā arī 105. panta pirmajiem trīs teikumiem un attiecībā uz Pieteikuma
iesniedzēju par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža;

1.3. uzaicināt Pieteikuma iesniedzēju sniegt papildu paskaidrojumus
kolēģijas sēdē.

2. Kriminālprocesa likuma 124. panta sestā daļa noteic, ka kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļa nosaka: “Ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu

izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc

būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā (pieteikums Nr. 71/2022) par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas (turpmāk – apstrīdētās normas) atbilstību Satversmei. Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 3. kolēģija 2022. gada 27. maijā nolēma atteikties ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu (turpmāk – kolēģijas 2022. gada 27. maija lēmums).

Līdz ar to kolēģijai ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

5. Kolēģijas 2022. gada 27. maija lēmumā konstatēts, ka pieteikums par Kriminālprocesa likuma 125. panta trešās daļas, ciktāl tā attiecas uz sevišķo procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, atbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām. Savukārt pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam atzīts par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

5.1. Atbilstoši kolēģijas 2022. gada 27. maija lēmumam pieteikumā nebija pamatots tas, ka tieši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešā daļa, kurā definēta fakta legālā prezumpcija, pati par sevi skartu Pieteikuma iesniedzēja mantiskās intereses un tādējādi radītu viņa tiesību uz īpašumu aizskārumu. Proti, Pieteikuma iesniedzējs savu tiesību uz īpašumu iespējamo aizskārumu pēc būtības saistīja ar viņam nelabvēlīgu nolēmumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, nevis Kriminālprocesa likuma 125. panta trešo daļu, kas tikai nosaka daļu no procesuālās kārtības, citstarp ietverot arī atsauci uz kriminālprocesā iesaistītās personas tiesībām un pienākumu pierādīt mantas legālo izcelsmi.

Izskatāmajā pieteikumā ir mainīta argumentu struktūra, kā arī papildināti Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par to, kādēļ viņa tiesību uz īpašumu aizskārumus

ir saistīts ar to garantiju nenodrošināšanu, kas izriet no tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tomēr pieteikumā joprojām nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka starp Pieteikuma iesniedzēja tiesību uz īpašumu iespējamo aizskārumu un Kriminālprocesa likuma 125. panta trešo daļu pastāvētu tieša saikne. Tādējādi izskatāmajā pieteikumā ietvertie papildu apsvērumi par tiesību uz īpašumu aizskārumu nenovērš kolēģijas 2022. gada 27. maija lēmumā konstatētos trūkumus.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par Kriminālprocesa likuma 125. panta trešās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

5.2. Tāpat kolēģijas 2022. gada 27. maija lēmumā tika konstatēts, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas judikatūru par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu būtību un mērķi, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru šajā jautājumā, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums, ka Satversmes 92. pants liedz likumdevējam noteikt atšķirīgu regulējumu attiecībā uz pierādīšanas pienākumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Izskatāmajā pieteikumā ir ietverti papildu argumenti par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam. Proti, pieteikums papildināts ar argumentiem par likumdevēja rīcības brīvības robežām, nosakot tiesisko regulējumu procesam par noziedzīgi iegūtu mantu. Tāpat tajā ir precizēts prasījums, proti, Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums attiecībā uz prasījumu par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to prasījums izvērtēt

apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam un otrajam teikumam ir piekritīgs Satversmes tiesai.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka 2018. gadā kriminālprocesā uzlikts arests Pieteikuma iesniedzēja mantai. Ar procesa virzītāja 2021. gada 3. jūnija lēmumu no šā kriminālprocesa izdalīti materiāli un uzsākts sevišķais process par noziedzīgi iegūtu mantu. Ar Ekonomisko lietu tiesas 2021. gada 13. septembra lēmumu līdzekļi, kas atrodas Pieteikuma iesniedzēja bankas kontos, atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts labā. Pieteikuma iesniedzējs minēto lēmumu pārsūdzējis, taču tas ar Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 11. janvāra galīgo lēmumu atstāts negrozīts.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētās normas nostāda to nelabvēlīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar procesa virzītāju. Proti, Pieteikuma iesniedzējam neesot iespējams pierādīt tam piederošās mantas tiesisko izcelsmi. Likumdevējs neesot noteicis pietiekamas procesuālo tiesību uz taisnīgu tiesu garantijas, lai persona varētu aizstāvēties pret mantas noziedzīgas izcelsmes prezumpciju. Tādējādi tiekot pārkāpts Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertais pušu līdztiesības princips.

Papildus tam, ar apstrīdētajām normām esot aizskarts arī nevainīguma prezumpcijas kodols un pierādīšanas būtība kriminālprocesā. Proti, apstrīdētās normas pieļaujot to, ka personai, kas likumā noteiktā kārtībā vēl nav atzīta par vainīgu kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, prezumētas saistības ar šādu noziedzīgu nodarījumu dēļ tiek atņemta viņas manta. Tādējādi apstrīdētās normas pārkāpjot arī Satversmes 92. panta otrajā teikumā nostiprināto nevainīguma prezumpciju.

Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka likumdevējs, nosakot to tiesību apjomu, kas pieejams aizdomās turētajam un apsūdzētajam kriminālprocesā, iztiesājot lietu vispārējā kārtībā, un personai, pret kuru uzsākts kriminālprocess,

kad jautājums par mantas likumīgo vai noziedzīgo izcelsmi tiek skatīts pirmstiesas kriminālprocesa laikā izdalītajā sevišķajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, ir pieļāvis atšķirīgu attieksmi. Proti, sevišķajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, nevarot izmantot visus tos tiesiskos instrumentus, kas paredzēti aizdomās turētajam vai apsūdzētajam. Tāpat sevišķajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu procesa virzītājs esot izmeklētājs vai prokurors, kas ievērojami ierobežojot tiesas kompetenci. Tādējādi apstrīdētās normas pārkāpjot Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzējis Ekonomisko lietu tiesas lēmumu par līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēšanu valsts labā. Apelācijas instances tiesas lēmums nav pārsūdzams. Līdz ar to viņš ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas pirmais teikums nosaka: “Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 11. janvāra lēmuma kriminālprocesā Nr. 11816015818 spēkā stāšanās dienas. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2022. gada 11. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

9. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam.

Izvērtējot, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesai noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) ir salīdzināmas un vai tās atrodas vienādos vai atšķirīgos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu attieksmi pret atšķirīgos apstākļos esošām personām vai arī atšķirīgu attieksmi pret vienādos apstākļos esošām personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi: lai noteiktu, vai un kuras personu grupas atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast galveno šīs grupas vienojošo pazīmi (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 10. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-36-01 11. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai ir jāizvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka šādas personu grupas neatrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, situācijā, kad jautājums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu tiek izlemts sevišķajā procesā, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos ar personu, kas ir iesaistīta pamatprocesā, un jautājums par noziedzīgi

iegūtu mantu tiek skatīts vispārējā kārtībā. Tomēr pieteikumā nav apsvērts, vai nepastāv kādi būtiski argumenti, kas liedz šīs grupas salīdzināt. Satversmes tiesas judikatūrā vairākkārt atzīts: savstarpēji salīdzinot dažādu tiesvedības procesu tiesisko regulējumu, neapšaubāmi būtu iespējams atrast vairākas visiem procesiem kopīgas pazīmes. Tomēr starp šiem procesiem pastāv arī objektīvas atšķirības un šo procesu kopīgās pazīmes nevarētu kalpot par pamatu prasībai procesus pilnībā vienādot (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu un 2017. gada 8. marta sprieduma lietā Nr. 2016-07-01 27.2. punktu*). Tādējādi pieteikumā nav juridiski pamatots, vai šīs personu grupas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

10. Savukārt attiecībā uz apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

11. Pieteikuma iesniedzējs ir izteicis lūgumu uzaicināt viņu mutvārdos sniegt papildu paskaidrojumus kolēģijas sēdē.

Satversmes tiesas reglamenta 58. punkts nosaka: gatavojot pieteikumu izskatīšanai, kolēģija vai tiesnesis, ja nepieciešams, var uzaicināt pieteikuma iesniedzēju sniegt papildu paskaidrojumus.

Izskatāmais pieteikums satur detalizētu faktisko apstākļu izklāstu un Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmei un pieteikuma atbilstību Satversmes tiesas likuma prasībām izklāstīti uz vairāk nekā 300 lappusēm. Turklāt Pieteikuma iesniedzējs ir vērsies Satversmes tiesā atkārtoti un jau sākotnēji iesniegtajā pieteikumā tika izvērsti izklāstīts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis.

Tādējādi Satversmes tiesas kolēģija nekonstatē apstākļus, kuru dēļ būtu nepieciešams uzaicināt Pieteikuma iesniedzēju sniegt papildu paskaidrojumus kolēģijas sēdē.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja lūgums ir noraidāms.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam” pēc Vitālija Leškova (*Vitaly Leshkov*) pieteikuma (pieteikums Nr. 123/2022).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu –, **līdz 2022. gada 17. oktobrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, kā arī par 125. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem.

4. Noraidīt šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš